

29/5/85

[278] κ

Το αξίωμα στην ηλικία των ερασιτών

Από τον Μάριο Βαλυνδρά

«Χάρολντ και Μοντ» του Κόλιν Χίγκινς, από το Κ.Β.Θ.Ε. στην Κεντρική Σκηνή του «Εθνικού».

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ένα αισιόδοξο έργο. Κι ας καταλήγει με «Θάνατο επί σκηνής», σπαραξικάρδιο φινάλε των παλιών μελό. Αλλά εδώ είναι ένας τόσο χαρούμενος θάνατος...

Ας πιάσουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Υπήρχε ως πριν μερικά χρόνια ένα «αλάνθαστο» αξίωμα (αμερικανικό, φυσικά). Ο τι η μεγάλη διαφορά ηλικίας ανάμεσα στους ήρωες - ερασιτές, καταδικάζει το έργο σε αναπόφευκτη αποτυχία. Από τότε, λες και το 'κάναν επιτηδες, το αξίωμα αντιστράφηκε. Θυμηθείτε πολλά από τα θέματα των νεότερων συγγραφέων και θα καταλάβετε τι εννοώ.

Ο Χάρολντ είναι νέος. Κάτι περισσότερο: ανώριμος, σαν παιδί. Χωρίς σχέσεις, σαρκαστικός απέναντι στο άλλο φύλο, γεμίζει τη μοναξιά του με φάρσες. Οι βροντερές εκρήξεις που προκαλεί και οι σκηνές «γκρανγκινιόλ» που σκηνοθετεί είναι σκηνικά γκαγκ που ξυπνούν την αίθουσα. Είναι όμως και δηλωτικά της εσωστρέφειας, της αδυναμίας του για μια συμβατική επικοινωνία (μόνο παρωδώντας τον τρόπο, μπορεί να επικοινωνήσει με τους άλλους) και ταυτόχρονα, είναι η εκδίκησή του προς την κοσμική, ψυχρή, ντιπ Αμερικάνα, μητέρα του.

Η Μοντ είναι 80 χρονών στην ηλικία, έφηβος στην ψυχή. Η σοφία των δεκαετιών δεν την κούρασε. Αντίθετα, την έμαθε να ζει μόνο με τη χαρά του σήμερα, το αύριο δεν υπάρχει, είναι μόνο μύθος που φαρμακώνει με τις άγνοιές του τη χαρά της κάθε μέρας. Από μικρή αρνήθηκε την ιδιοκτησία, έμαθε πόσο όμορφο είναι να «πηδάς τον τοίχο και να κοιμάσαι στο ύπαιθρο». Ωσπου να αποφασίσει: «Δεν χρειαζόμαστε τοίχους, χρειαζόμαστε γεφύρια».

Και το γεφύρι στεριώνεται ανάμεσα στο Χάρολντ και τη Μοντ. Ο νέος θα βρει για πρώτη φορά κατανόηση, ελευθερία, «χαρά ζωής» και θ' αποφασίσει να την παντρευτεί. Ω Κύριε! Ω σκάνδαλο για την κοινωνική του τάξη και προπαντός για τη μητέρα του!

Μόνο που ο χρόνος, όσο νεανική καρδιά κι αν έχεις, είναι ανελέητος. Σε προειδοποιεί κάποτε με 80 αναμμένα κεράκια στα γενέθλιά σου, ότι ως εδώ φτάνει... Κι η Μοντ θα φύγει από τη ζωή, κεφάτη και ήρεμη, όπως έζησε.

Το φανταχτερό στην όψη κι αισιόδοξο στο μήνυμα έργο σκηνοθετήθηκε με επιμέλεια και χιούμορ από

Δέσπω Διαμαντίδου (Μοντ) και Γιώργος Λέφας (Χάρολντ).

τον Ανδρέα Βουτσινά. Θα παρατηρούσα μόνο, πως τα πολλά «ενδιάμεσα», αυτός ο μαυροφορεμένος «χορός» που μεσολαβεί ανάμεσα στις «ατακαριστές» σκηνές, φαρδαινεί αδικαιολόγητα το σκηνικό χρόνο.

Η Δέσπω Διαμαντίδου, σαν Μοντ, βρίσκει τον καλύτερο εαυτό της. Ο Γιώργος Λέφας όμως, σαν Χάρολντ, κάνει μεν ό,τι μπορεί, φροντίζει κινήσεις και έκφραση, αλλά μένει «λίγος», χωρίς σπουδαία σκηνική παρουσία. Σωστή Αμερικάνικη μητέρα, που αυτοσατιρίζει τον τύπο της, η Αλεξάνδρα Λαδικού.

Ο Νίκος Στεφάνου εκμεταλλεύεται την υποδομή της κρατικής σκηνής και τα ντεκόρ του είναι πλούσια, με έξυπνες λύσεις στις εναλλαγές τους. Ωστόσο, αυτός ο πλούτος κάποτε αποβαίνει εις βάρος της ατμόσφαιρας.

Αλλά, η πιο ενδιαφέρουσα ίσως «νότα» της παράστασης οφείλεται στη μουσική του Γιώργου Κουρουπού. Οι προαγγελίες των «καταστροφών» δίνονται με ένα μοτίβο του Τσαϊκόφσκι και τις παραλλαγές του. Γλυκύτατο και τόσο ταιριαστό με το μήνυμα της παράστασης το απλό βαλσάκι «Μια παλιά φυσαρμόνικα...». Βγαίνοντας από την αίθουσα, το σιγοτραγουδάς.

Ποιος τον είπε ερασιτέχνη;

«Η Ισαβέλλα, τρεις καρβέλες κι ένας παραμυθός» του Ντάριο Φο, από τη θεατρική Ομάδα του Συλλόγου Εθνικής Τράπεζας στο θέατρο «Βρετάνια».

ΑΛΗΘΕΙΑ, τι θα πει «ερασιτεχνικό» θέατρο; Ο όρος είναι φαρδύς,

χωράει και τη σχολική παράσταση και τη σοβαρή, μόνιμη προσπάθεια κάποιων ομάδων με μεράκι.

Το υπεύθυνο ερασιτεχνικό θέατρο είναι μια ελπίδα για τον τόπο.

Η θεατρική ομάδα του «Συλλόγου υπαλλήλων της Ε.Τ.» έχει ήδη τη μικρή της ιστορία. Το 1981 - 82 ανέβασε τα «Κομμάτια και θρύψαλα» του Σκούρτη, στα «Διονύσια» και σε αρκετές επαρχιακές πόλεις. Το 1983 - 84 τους «Προστάτες» του Ευθυμιάδη, στο «Αβέρωφ» και το Θέατρο Πρέκα, ενώ στο Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου στην Κόρινθο, παίρνει το βραβείο της καλύτερης παράστασης συνόλου.

Φέτος (γιατί άραγε;) ξέφυγε από το ελληνικό ρεπερτόριο και στράφηκε προς τον πολυπαιγμένο Ντάριο Φο.

Μπαίνω στο «Βρετάνια», οπλισμένος με άφθονη επιείκεια. Τα παιδιά κάνουν το κέφι τους, λέω, αντί για τα λείζερ της ντισκοτέκ προτίμησαν τους προβολείς του πάγκου. Τα λάθη θεμιτά, οι αφέλιες συχωρεμένες. Λέω. Και κάθομαι στην κατάμεστη αίθουσα - η είσοδος, δωρεάν με ένα περιέργο αίσθημα «συμμετοχής», που μοιράζονται κι οι άλλοι γύρω μου. Οι θεατές, μια ομάδα, μια κοινότητα. Συζητούν ζωηρά, επιχειρούν προβλέψεις «θα 'ναι καλό άραγε ή μάπα;» κάποιος δηλώνει «σε μισή ώρα θα 'χω κοιμηθεί, όταν τελειώσει ξυπνήστε με».

Αίσθηση αλλιώτικη. Η σοβαροφάνεια, που στ' άλλα θέατρα χωρίζει σαν δεύτερη αυλαία, τη σκηνή από την αίθουσα, ανύπαρκτη. Η ψυχολογία του θεατή που πλήρωσε εισιτήριο και προετοιμάζεται για την ανταμοιβή του, δεν λειτουργεί. Βεντέτες που επιβάλλονται με μόνο το θρύλο τους δεν υπάρχουν. Η παράσταση είναι ανοχύρωτη, πρέπει από μόνη

Ανταρσία στη ναυαρχίδα του Κολόμβου. Πρώτος αριστερά, ο Γ. Ασσυριωτάκης. Δεύτερος, ο Μ. Σκυριανός.

της να επιβληθεί. Αλλιώς το ειρωνικό γέλιο караδοκεί, η αίθουσα μπορεί σε μια στιγμή να αδειάσει.

Κι η παράσταση αρχίζει. Ζωντανά ζωηρά, με πολύχρωμα κοστούμια, τραγούδι, ένταση. Η αίθουσα βουβανίζεται. Γελά, αλλά εκεί που πρέπει. Και περνούν τρεις ώρες έτσι. Κι αναρωτήθηκα πολλές φορές, τι τάχα, καλύτερο είχαν οι περισσότερες από τις επαγγελματικές παραστάσεις που είδα όλο το χειμώνα;

Αφαιρώ την επιείκεια, το μάτι γίνεται καθαρά κριτικό. Πάνω από 40 πρόσωπα στη σκηνή, γοργότητα στο ρυθμό, αφθονία ρόλων, ένα σκηνικό έξυπνα λειτουργικό του Σίμου Πανασασσόπουλου, που από ικριώμα απαγχονισμού, ολοένα μεταβάλλεται σε παλάτι, γαλέρες, δικαστήριο... Κι όλοι μελετημένοι. (Πάνω από χρόνο κράτησαν οι πρόβες, που τον τελευταίο μήνα έφταναν τις 16 ώρες τη μέρα). Κι ο σκηνοθέτης Νίκος Δημολίτσας κατάφερε να κινήσει όλο τούτο το τσούρμιο, σε σκηνή και πλα-

τεία, με άνεση και γρηγοράδα, χωρίς χάσματα, «τσουγκρίσματα» κι χανίες.

Τουλάχιστον πέντε από τον ερασιτεχνικό αυτό θίασο, έχουν γνήσιο ταλέντο ηθοποιού. Αλλά κι οι υπόλοιποι κινήθηκαν και μίλησαν χωρίς αφέλιες, χάρη στις σκηνοθετικές οδηγίες, στην πειθαρχία τους και στην πολλή δουλειά.

Ο Μιχάλης Σκυριανός (Κολόμβος) στήριξε ευπρόσωπα το κεντρικό πρόσωπο. Πιο πλαστικός, ο Πέτρος Γκουντέλλας (Φερδινάνδος) έδωσε την καρικατούρα του βασιλικού συζύγου. Δυναμική η Ισαβέλλα της Κατ. Παναγιωτοπούλου μα λίγο μονόχορδη, στους μόνιμα ψηλούς της τόνους. Η Ειρήνη Πατρικαράκου, άνετη αν και κάπως ανώριμη ακόμα για το δύσκολο ρόλο της Ιωάννας της τρελής. Οσο για το Γιώργο Ασσυριωτάκη, στα διάφορα «πρόσωπα» του, απόδειξε πηγαία κωμική φλέβα.

Σιωπηλοί εργάτες του θεάτρου

Σπύρος Παπαδογιώργος. Ταξίαρχος θεατρικός συγγραφέας.

«ΟΤΑΝ ξεπεράσεις ένα στένωμα του νου και της ψυχής, φτάνεις στο χώρο της τέχνης», λέει.

Δεν είναι ο μόνος στρατιωτικός που ξεπέρασε αυτό το στένωμα. Ίσως όμως είναι ο πρώτος της γενιάς μας που τόλμησε να προχωρήσει, αφήνοντας νοοτροπίες και κανονισμούς.

«Εκεί που έφτασε - ο Παπαδογιώργος - με το πρώτο του έργο, άλλοι «εν θεάτρω» συνάδελφοί του, το προσεγγίζουν μετά εικοσαετία» γράφει ο Γεωργουσόπουλος στην «Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου».

Πώς όμως ξεκίνησε αυτό το πρώτο έργο; Είχε τελειώσει τη Σχολή

Ευελπίδων, αλλά και το Πολυτεχνείο: μηχανολόγος ηλεκτρολόγος. Περί θεάτρου, ουδέν. Αξιωματικός των καταδρομών, λίγο πριν το '80, δίδασκε κάποιες ώρες σε ανώτατη σχολή. Οπότε...

«Οι φοιτητές είχαν μια θεατρική ομάδα. Από αγάπη στο θέατρο μπήκα στην ομάδα, αποχτήσαμε κάποια σχέση με τα παιδιά. Παίζανε το «Τάγκο». Κάποια στιγμή δελεάστηκα, σκέφτηκα να γράψω θέατρο. Κι έγραψα δύο μονόπρακτα που τα έπαιξε η ομάδα στη Θεσσαλονίκη κι αλλού».

— Αυτά τα μονόπρακτα σε έκαναν γνωστό;

«Όχι. Ήταν σε άλλο ύφος, ποιητικό... Αμέσως μετά, όμως, σκέφτηκα να γράψω - για τα παιδιά πάλι - ένα ολόκληρο έργο που να προσεγγίζε-

ται ευκολότερα: «Την άλλη Κυριακή». Ενα από τα παιδιά παίρνει το έργο και το πηγαίνει στον Αντώνη Ευδαιμόνα, το σκηνογράφο της «Στοάς». Το διαβάζει, το βρίσκει καλό και το δίνει στον Παπαγεωργίου που συμφωνεί και το ανεβάζει. Ήταν η πιο μεγάλη χαρά της ζωής μου. Έτσι ξεκίνησα».

— Ποιες είναι οι σχέσεις του στρατού με το θέατρο;

«Πολύ θετικές για τη δημιουργία, αλλά αρνητικές για το συγγραφέα. Στο στρατό, έρχεσαι σε επαφή με νέα παιδιά, φορείς νέων ιδεών. Αποκτάς συνεχώς παραστάσεις. Στο χώρο μου, τα παιδιά ανανεώνονται κάθε τρεις μήνες. Είσαι σε μόνιμη επαφή με την ανθρώπινη ψυχή που νομίζω πως είναι η μεγαλύτερη προϋπόθεση για δημιουργία».

— Κάτι ξέρω από αυτά. Συμφωνώ. Νομίζω μάλιστα πως έρχεσαι και σε μεγαλύτερη επαφή με τον εαυτό σου.

«Ναι. Πολλές φορές φτάνεις σε εσωτερική σύγκρουση. Μέσα σου γίνεται μια πάλη, ανάμεσα στον κανονισμό που πρέπει να εφαρμοστεί και στην ανθρώπινη ουσία, τη προσωπική σου αντίληψη που είναι ολότελα αντίθετη».

— Με τόσα ερεθίσματα, πώς δεν έχουν βγει από το στρατό περισσότεροι θεατρικοί συγγραφείς;

«Το περιβάλλον αυτό μπορούσε να βγάλει πολλά λουλούδια, αν δεν υπήρχε μια περιεργή άρνηση της ηγεσίας, σε όλα τα κλιμάκια. Μια στάση που δεν οφείλεται τόσο στον κανονισμό, όσο στη νοοτροπία. Είναι καταλυτικό».